so stambus akmuo, iš po kurio link upelio teka šaltinis. Iš šlaito kyšančios akmens dalies ilgis Š–P kryptimi buvęs 3,6 m, o plotis V–R kryptimi – 3 m. Viršutinėje jo plokštumoje yra 1,5x 1x0,2 m dydžio įduba, vienų vadinama Ponios lova, kitų – Aukuru. Iš po akmens trykštantis šaltinis nuo seno laikomas šventu, jo vandeniu dažniausiai plaunamos karščiuojančios akys, ausys, prausiamas veidas, keliai. Akmuo ir šaltinis įrašyti į NKVR kaip mitologinę vertę turintis paveldo kompleksas M259K.

Kaimo bendruomenės iniciatyva 2006 m. buvo atkasta šlaite esanti didesnioji akmens V dalis, šalia įrengta atokvėpio vieta, kurioje pastatyta skulptūra „Žolininkas“ (autorius T. Šorys), lauko baldai, o 2007 m. – informacinis stendas (4 pav.). Bendras atkasto akmens ilgis R–V kryptimi – 7,8 m, plotis Š–P kryptimi – 5 m, aukštis ties R galu – 1,3–1,5 m.

The settlement at the foot of the Senoji Įpiltis hill fort site

In 2007, an area of 4.4 m^2 (Fig. 1) was excavated at the settlement at the foot of the senoji Įpiltis hill fort site (Kretinga district). No traces of a cultural layer or chance archaeological finds were discovered in it. A composition built of poles and devoted to the pagan gods Žemyna (Earth), Perkūnas (Thunder), and Saulė (Sun) has been erected at the excavated site (Figs. 2–3).

In 2006, at the initiative of the village community, the stream bank was excavated near a mythological stone, which is called the Altar and the Bed of Our Lady and which overlooks a spring famous for its healing power. Its length, which runs E – W, is 7.8 m (previously 3 m was visible.), its width, which runs N – S, is 5 m (previously 3.6 m was visible.), and its height at the E end is 1.3–1.5 m (Fig. 4).

Irma Kaplūnaitė

Moluvėnų senovės gyvenvietė

2007 m. LII MTS vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrimus Trakų r., Moluvėnuose, Moluvėnų senovės gyvenvietės (A31P) apsaugos zonoje. Teritorija, užimanti 2 ha, suskirstyta į sklypus, kuriuose planuojamos individualių namų statybos. Prieš vykdant žemės judinimo darbus buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai.

Moluvėnų senovės gyvenvietė yra prie pat Didžiulio ežero, jo Š krante, apie 250 m į P nuo autostrados Vilnius–Kaunas. Gyvenvietę surado G. Gendrėnas. Ji datuojama I tūkst. II puse. XVII a. čia buvo įsikūręs kaimas. 1993 m. teritoriją žvalgė archeologas A. Strazdas (*LIIR*, f. 1, b. 2340). Aptikta lipdytos keramikos grublėtu ir lygiu paviršiumi, taip pat žiestos glazūruotos ir neglazūruotos keramikos. Kultūrinio sluoksnio storis – apie 30 cm. Beveik visur jis visiškai suartas, tik kalvos R dalyje dar buvo aptiktas iki 5 cm storio tamsesnis mažiau judintas sluoksnis.

2007 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu 2 ha dydžio teritorijoje buvo ištirti 26 šurfai, iš viso 26 m^2 plotas. Tiriamas sklypas, esantis gyvenvietės apsaugos zonoje, yra 220 m į ŠV nuo pačios gyvenvietės, apie 100 m į P nuo autostrados Vilnius–Kaunas, 240 m į ŠV nuo Didžiulio ežero. Tyrimų vieta kalvota, apaugusi vešlia žole. Sklypą iš V riboja lauko kelias.

Šurfuose fiksuotas iki 66 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas I tūkst. – XVII a. I tūkst. kultūrinis sluoksnis fiksuotas beveik visuose šurfuose (išskyrus PV sklypo dalį). Sluoksnis neintensyvus, 5–30 cm storio. Sluoks-

nis didelėje ploto dalyje sujauktas ariant, tačiau ŠV sklypo dalyje fiksuotas ir nesuardytas I tūkst. sluoksnis bei stulpavietės pėdsakai. Jos užpildą sudarė juoda žemė, smulkūs angliukai, I tūkst. II pusės buitinės keramikos fragmentai. Stulpavietė buvo 10 cm storio, 40 cm gylio.

I tūkst. būdingi buitinės keramikos fragmentai (1–2 pav.) koncentravosi sklypo ŠV (šurfai 1, 6, 22, 23), R dalyje (šurfai 13, 17, 26) bei P dalyje (šurfas 15). Šurfe 3 aptikta ūkinė duobė, šurfe 6 – stulpavietės vieta.

Viršutiniame armens sluoksnyje (šurfuose, kastuose sklypo R dalyje, 16, 17) aptiktos buitinės keramikos šukės bei kaltinės vinys gali būti datuojamos XVII a. – čia buvusio kaimo laikotarpiu. To paties laikotarpio radiniai buvo aptinkami visame sklype – tačiau jų nedaug ir jie labai smulkūs (3 pav.).

Žvalgomieji tyrimai parodė, kad XVII a. gyvavęs kaimas buvo sklypo R dalyje ir į R nuo jo. I tūkst. gyvenvietės kultūrinis sluoksnis netolygiai pasiskirstęs po visą sklypo teritoriją, išskyrus PV jo dalį.

Sklype tikslinga atlikti išsamius archeologinius tyrimus.

Moluvėnai old settlement

In 2007 the LII MTS conducted a field evaluation in the protection zone of the Moluvėnai old settlement (Trakai district). The settlement dates to the second half of the 1st millennium. A village was later founded here in the 17th century. 26 test pits with a total area of 26 m^2 were excavated in 2007. A cultural layer that is up to 66 cm thick and dates to the 1st millennium – 18th century was recorded in the test pits. A 1st millennium cultural layer was recorded in almost all of the test pits. The layer is not intense and the bulk of the area has

1 pav. Grublėtos keramikos puodų fragmentai. I. Kaplūnaitės nuotr.

Fig. 1. Pot sherds made of pottery with rough surfaces.

been disturbed by ploughing but an undisturbed 1st millennium layer and traces of postholes were discovered in the NW part of the area. Finds dating to the second half of the 1st millennium and the 17th century were discovered. The 17th century village was located in the E part of the plot and to the E of it. The cultural layer from the 1st millennium settlement is unevenly distributed over the entire area of the plot except in the SW part of it.

2 pav. Grublėtos keramikos puodo šonelis. I. Kaplūnaitės nuotr.

Fig. 2. The side of a pot made of pottery with a rough surface.

3 pav. Žiestos keramikos radinių fragmentai. I. Kaplūnaitės nuotr.

Fig. 3. Sherds of thrown pottery finds.